

184

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

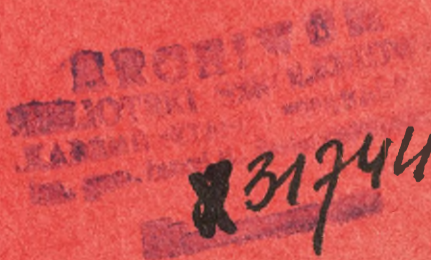
JAWNE

Egz. Nr 000001

ppłk dypl. Wł. BOBRYK

**WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO PUŁKU
W DZIAŁANIACH BOJOWYCH W WARUNKACH
SZCZEGÓLNYCH**

(Konspekt wykładu)

15
WARSZAWA

GRUDZIEŃ

1969

5

184

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

JAWNE

Egz. Nr 000001

ppłk dypl. Wł. BOBRYK

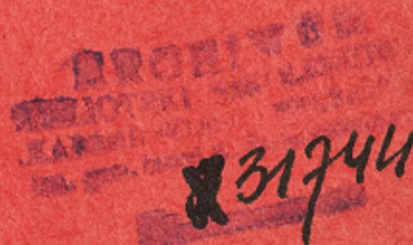
**WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO PUŁKU
W DZIAŁANIACH BOJOWYCH W WARUNKACH
SZCZEGÓLNYCH**

(Konspekt wykładu)

14 31 1969

15

W A R S Z A W A

G R U D Z I E Ń

1 9 6 9

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

Przeł. prot. 12357

JAWNE

~~00000~~
Egz. Nr 00000 1

Temat: WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO PUŁKU
W DZIAŁANIACH BOJOWYCH W WARUNKACH SZCZEGÓLNYCH.

/konspekt wykładu/

ppłk dypl. Wł. BOBRYK

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY TAKTYKI TYŁÓW
im. gen. broni K. Świerczewskiego

231744

WARSZAWA

GRUDZIEŃ

1969 r.

- I. W s t ę p
- II. Organizacja i praca tyłów w działaniach bojowych prowadzonych w terenie lesistym i lesisto-bagnistym.
 1. Cechy charakterystyczne działań bojowych i terenu mające wpływ na organizację i pracę tyłów.
 2. Zabezpieczenie materiałowe.
 3. Zabezpieczenie techniczne.
 4. Zabezpieczenie medyczne.
 5. Organizacja tyłów.
 6. Dowodzenie tyłami.
- III. Organizacja i praca tyłów w działaniach bojowych prowadzonych w terenie górzystym.
 1. Cechy charakterystyczne terenu i działań bojowych mające wpływ na organizację i pracę tyłów.
 2. Zabezpieczenie materiałowe.
 3. Zabezpieczenie techniczne.
 4. Zabezpieczenie medyczne.
 5. Organizacja tyłów.
 6. Dowodzenie tyłami.
- IV. Organizacja i praca tyłów w działaniach bojowych prowadzonych w warunkach zimowych.
 1. Cechy charakterystyczne warunków zimowych mające wpływ na organizację i pracę tyłów.
 2. Zabezpieczenie materiałowe.
 3. Zabezpieczenie techniczne.
 4. Zabezpieczenie medyczne.
 5. Organizacja tyłów.
 6. Dowodzenie tyłami.
- V. Z a k o ń c z e n i e .

I. W s t ę p

Na kierunkach strategicznych, na których prawdopodobnie mogą działać związki taktyczne i operacyjne Wojska Polskiego przeważa teren nizinny. Niemniej jednak, występuje tu również teren o innych właściwościach fizycznych, jak na przykład masywy górskie i masywy leśne, niekiedy o bagnistym podłożu.

Do masywów górskich występujących na tym terenie przede wszystkim należy zaliczyć: Góry Harzu, Las Turyński, Nadreńskie Góry Łupkowe oraz Ardeny.

Do masywów leśnych znajdujących się w tej części zachodniego TDW zależy głównie: rejon pojezierza mazurskiego, rejon pojezierza pomorskiego, lasy między Notecią, Odrą, Sudetami i Łabą oraz lasy we wspomnianych masywach górskich.

Terytorium wspomnianej części zachodniego TDW charakteryzuje się klimatem umiarkowanym. Średnia temperatura lipca wynosi około 19°C a średnia temperatura stycznia około $-3-4^{\circ}\text{C}$. Nie rzadko w tym rejonie bywają mrozy dochodzące do 15°C , a w rejonach górskich nawet ponad 20°C .

Ze względu na specyficzne właściwości terenowe oraz na specyficzne właściwości klimatyczne, działania bojowe prowadzone na terenie górzystym i górzysto-lesistym, na terenie lesistym i lesisto-bagnistym oraz w zimie, przyjęto nazywać działaniami prowadzonymi w warunkach szczególnych.

Na materiałowe, techniczne i medyczne zabezpieczenie oraz na organizację tyłów wojsk działających w warunkach szczególnych, istotny wpływ wywiera:

- działanie wojsk na oddzielnych, często odizolowanych kierunkach;
- trudno dostępny teren i ograniczona ilość dróg;
- ciężkie warunki klimatyczne i meteorologiczne;
- słabe zaludnienie i ograniczona ilość zasobów miejscowych;
- trudność orientowania się w terenie.

Wpływ wymienionych czynników na organizację i pracę tyłów przejawia się w różnym stopniu w zależności - od warunków, w których prowadzone są działania bojowe.

4.5.4. Własności

II. Organizacja i praca tyłów w działaniach bojowych prowadzonych na terenie lesistym i lesisto-bagnistym.

1. Cechy charakterystyczne działań bojowych i terenu mające wpływ na organizację i pracę tyłów.

Działania bojowe w lesie, szczególnie na terenach zabagnionych prowadzi się w większości wypadków na oddzielnych kierunkach przeważnie wzdłuż dróg, przesiek i polan. Oprócz tego, podczas działań bojowych prowadzonych w lesie w szerokim zakresie stosuje się obejścia trudno dostępnego rejonu, w celu opanowania dróg i wykonania uderzeń na skrzydła i tyły nieprzyjaciela. Zmasowane wykorzystanie czołgów podczas działań w lesie jest utrudnione. Natarcie w tych warunkach wymaga przyjęcia bardziej głębokiego ugrupowania bojowego i obowiązkowo posiadanie silnego odwodu ogólnowojskowego lub drugiego rzutu. Większą część artylerii dla prowadzenia ognia na wprost, przydziela się do oddziałów i pododdziałów.

Mała ilość dróg i ograniczone możliwości poruszania się w terenie poza drogami, utrudniają ruch środków transportowych. Budowa nowych dróg wymaga znacznych sił, środków i czasu.

Uderzenia jądrowe powodują na znacznej przestrzeni zawały i pożary oraz długotrwałe skażenia powietrza i terenu. Wraz z tymi trudnościami, teren lesisty sprzyja jednak ukryciu wojsk i tyłów, ułatwia maskowanie, umożliwia dokonywanie skrytego manewru wojskami, sprzyja skrytemu dostarczaniu dowozu środków materiałowych oraz zmniejsza promień rażącego działania wybuchów jądrowych.

2. Zabezpieczenie materiałowe.

Zakryty i trudny do przejścia bagnisto-lesisty teren powoduje zwiększone potrzeby amunicji do moździerzy i haubic. Oprócz tego w walkach prowadzonych w lesie zużywa się również dużą ilość amunicji strzeleckiej dla "przechysywania" krzaków i koron drzew. Wraz z tym, zmniejszają się potrzeby amunicji czołgowej, gdyż pododdziały i oddziały czołgów wykorzystywane są z zasady w drugich rzutach i wprowadzane są do walki dla rozwinięcia powodzenia na kierunkach umożliwiających ich za-

stosowanie. Te same przyczyny warunkują również mniejsze zużycie amunicji przeciwpancernej.

Podczas działań bojowych w terenie lesistym zużycie paliwa będzie zwykle większe niż w warunkach normalnych. Dotyczy to szczególnie okresu jesiennych i wiosennych roztopów, co powinno być brane pod uwagę przy zabezpieczeniu oddziałów dywizji. *plonosiemu paliwa*

Z przedstawionej wyżej charakterystyki wynika, że w okresie przygotowawczym do natarcia i w obronie celowo jest tworzyć doraźne zapasy środków materiałowych, szczególnie amunicji artyleryjskiej i moździerzowej, które mogą być gromadzone na stanowiskach ogniowych oraz amunicji strzeleckiej, granatów ręcznych i paliwa - które mogą być gromadzone w pododdziałach i przy pojazdach. *palwa*

Wiele uwagi w tych warunkach wymaga zabezpieczenie materiałowe drobnych pododdziałów, wyznaczonych do działań na tyłach nieprzyjaciela. Pododdziały te należy zabezpieczać w amunicję i w żywność w nieprzemakalnym opakowaniu oraz w odpowiednie umundurowanie i wyposażenie. *natury poimnie*

Organizując w tych warunkach dowódz, powinno się uwzględnić fakt, że słabo rozwinięta sieć dróg i zły ich stan oraz prowadzenie działań bojowych na oddzielnych kierunkach utrudniają manewr środkami materiałowymi, zwiększają czas potrzebny na zgromadzenie zapasów środków materiałowych, zmniejszają szybkość jazdy transportu i zmniejszają współczynnik jego ładowności. *inne i innymi*

W poszczególnych przypadkach, szczególnie w okresie jesiennych i wiosennych roztopów, na podstawie decyzji dowódcy pułku, do dowozu środków materiałowych mogą być wykorzystane transportery gąsienicowe i pojazdy pływające. W takich warunkach dla dostarczania środków materiałowych do pułku może być wykorzystywany również transport lotniczy, szczególnie śmigłowce. *szkodzenie*

3. Zabezpieczenie techniczne.

Duża wilgotność powietrza, obfita rosa i wody gruntowe wpływają ujemnie na eksploatację sprzętu technicznego. Stąd też, na szczególną uwagę w tych warunkach zasługuje wykonywanie w odpowiednim czasie malowania i smarowania metalowych części pojazdów oraz poszczególnych narzędzi i aparatury łączności.

Trudne do pokonania odcinki dróg zwiększają ilość uszkodzeń pojazdów z przyczyn eksploatacyjnych, co wymaga dokonywania częstszego niż w normalnych warunkach przeglądów technicznych.

Na trudne do pokonania odcinki terenu powinno się zawczasu wydzielać środki naprawczo-ewakuacyjne z linami lub innymi przyrządami holowniczymi. W związku z tym, że uszkodzone czołgi na terenie bagnistym głęboko zagłębiają się w ziemię, konieczne jest podkładać pod nie bierwiona i kłody drzewa.

Trudność wykrycia uszkodzonych pojazdów na polu walki wymaga organizowania większej ilości punktów obserwacji technicznej, a uszkodzony sprzęt techniczny, który nie może być naprawiony na miejscu uszkodzenia, powinno się ześrodkowywać wzdłuż dróg i przesiek.

4. Zabezpieczenie medyczne.

Ważną właściwością zabezpieczenia medycznego w omawianych warunkach działań jest trudność wyszukiwania oraz skomplikowana zbiórka i ewakuacja rannych i porażonych, szczególnie przy powstaniu zawałów i pożarów lasu. Trudności te wymagają wydzielania dużej ilości sanitariuszy noszowych i powtarzania przeglądów/przeczesywania pola walki w celu wyszukiwania rannych.

Organizując zabezpieczenie medyczne podczas działań bojowych w lesie powinno się dążyć do rozwijania punktów medycznych na głównym kierunku natarcia, wydzielając jednocześnie część środków medycznych na wzmocnienie oddziałów /pododdziałów/ działających na kierunkach odizolowanych.

Ciężkie warunki pracy transportu sanitarnego wymagają aby rannych ześrodkowywać w pobliżu dróg i przesiek.

Pułkowy punkt medyczny powinien być rozmieszczony przy takiej drodze, która by umożliwiała podejście do niego wszystkim rodzajom środków transportowych. Szczególnego znaczenia w tych warunkach nabiera przygotowanie w rejonie PPM lądowiska dla śmigłowców sanitarnych.

Szczególnej uwagi w tych warunkach wymaga również realizacja przedsięwzięć profilaktycznych mających na celu zapobieżenie powstawania chorób przewodu pokarmowego, przeziębień, chorób skóry i materii.

5. Organizacja tyłów.

Oprócz normalnych przedsięwzięć z zakresu przygotowania pododdziałów i pododdziałów tyłowych do pracy w warunkach działań bojowych prowadzonych w lesie szczególnie dużo uwagi powinno się zwracać na zwiększenie zdolności pokonywania terenu przez środki transportowe.

Mając na uwadze małą ilość dróg i zły ich stan, pododdziały tyłowe celowo jest rozmieszczać w sposób rozśrodkowany, lecz bezpośrednio za ugrupowaniem bojowym pułku, wzdłuż dróg, prześiek na terenie suchym i nie ulegającym zatopieniu.

W toku natarcia przesunięcie pododdziałów tyłowych, szczególnie medycznych i naprawczych, powinno być dokonywane z takim wyliczeniem, aby nie dopuścić do oderwania się ich od wojsk.

W obronie, pododdziały tyłowe rozmieszczają się również za ugrupowaniem bojowym pułku pod przykryciem drugich rzutów i odwodów. W rejonach gdzie występuje wysoki poziom wód gruntowych, dla środków materiałowych /w wypadku wykładania ich na ziemię/ i dla sprzętu technicznego powinno się wykonywać ukrycia w postaci obwałowań.

W rejonach lesisto-bagnistych wiele kłopotu sprawia przygotowanie i utrzymanie dróg dowozu i ewakuacji. W związku z tym oprócz wykorzystywania istniejących dróg, w tych warunkach może zaistnieć konieczność budowy nowych lub wzmacniania istniejących o słabej nawierzchni dróg przez układanie nawierzchni z bierwion, z krzewów lub faszyny.

W toku natarcia szef saperów pułku i kwatermistrz pułku w większym stopniu niż w warunkach normalnych powinni organi-

podjąć więcej poważnej uwagi problemom

zować dokładne⁴ rozpoznanie dróg, ścieżek i przesiek, zwracając szczególną uwagę na ilość i stan mostów, rowów i urządzeń odwadniających. Na drogach dowozu i ewakuacji powinny być urządzone objazdy trudnych do pokonania odcinków, a na drogach wąskich również miejsca oczekiwania na transport nadjeżdżający z przeciwnego kierunku. Powyższe przedsięwzięcia mają szczególne znaczenie w okresie wiosny i jesieni, kiedy stan dróg leśnych na skutek roztopów ulega pogorszeniu, a przesuwanie się transportu poza drogami jest niemożliwe.

Dla zabezpieczenia ciągłości ruchu transportu na skrzyżowaniach, objazdach i rozwidleniach dróg podobnie jak w normalnych warunkach organizuje się posterunki regulacji ruchu. Na trudnych do pokonania odcinkach dróg dowozu i ewakuacji powinny znajdować się dyżurujące ciągniki dla wyciągania ugrzęźniętych pojazdów. Dla ułatwienia kierowcom orientowania się w lesie, w okresie letnim, drzewa wzdłuż dróg mogą być malowane na biało.

Przy organizacji obrony i ochrony tyłów, szczególnie dużo uwagi wymagają przedsięwzięcia z zakresu zapobiegania pożarów i walki z nimi oraz przedsięwzięcia związane z zabezpieczeniem ważniejszych skrzyżowań dróg i patrolowaniem dróg dowozu i ewakuacji. Również w rejonach rozmieszczenia tyłów powinno się wystawić większą niż w normalnych warunkach ilość posterunków i patroli.

6. Dowodzenie tyłami.

Oprócz tych wszystkich problemów jakie rozwiązywane są w dowodzeniu tyłami w warunkach normalnych, podczas działań bojowych prowadzonych w lesie, szczególną uwagę zwraca się na:

- wydzielanie sił i środków dla przygotowania materiałów budowlanych potrzebnych do przygotowania i utrzymania dróg dowozu i ewakuacji;
- zabezpieczenie środków transportowych i innego sprzętu technicznego przed szkodliwym wpływem wilgoci;
- terminowość i sposób zabezpieczenia pododdziałów /grup/ bojowych dokonujących obejścia nieprzyjaciela i działających na odizolowanych kierunkach;
- organizację obrony i ochrony tyłów.

4.5.5 Własności

III. Organizacja i praca tyłów w działaniach bojowych prowadzonych w terenie górzystym.

1. Cechy charakterystyczne terenu i działań bojowych mające wpływ na organizację i pracę tyłów.

Teren górzysty charakteryzuje się:

- dużą różnorodnością ukształtowania ^{z punktu widzenia} wysokości, góry dzielą się na wysokie - powyżej 2000 m, średnie - 1000-2000 m, niskie do 1000 m /;
- małą ilością dróg;
- rzekami i potokami o szybkim prądzie i gwałtownych wahaniami poziomu wody;
- specyficznym klimatem;
- słabym zasiedleniem i ograniczoną ilością zasobów miejscowych.

Działania bojowe w rejonach górzystych będą z reguły organizowane na oddzielnych kierunkach, wzdłuż dróg i dolin z jednoczesnym stosowaniem obejść przez góry.

Oddziały działające na oddzielnych kierunkach muszą więc posiadać dużą samodzielność pod każdym względem.

2. Zabezpieczenie materiałowe.

Na charakter i objętość prac z zakresu zabezpieczenia materiałowego podczas działań wojsk w górach, istotny wpływ wywiera:

- znaczny wzrost zużycia materiałów pędnych i smarów wynikający ze skomplikowanego ukształtowania terenu, ze zwiększenia współczynnika manewrowości ^{pojazdów mechanicznych} ~~wozów bojowych i transportowych~~ oraz z warunków klimatycznych i meteorologicznych;
- duża nierównomierność zużycia amunicji w poszczególnych rodzajach artylerii, wynikająca z ukształtowania terenu i skuteczności stosowania poszczególnych rodzajów środków ogniowych;
- zwiększone zużycie materiałów wybuchowych, wykorzystywanych dla urządzenia rejonów rozmieszczenia wojsk i tyłów oraz do budowy i naprawy dróg;
- zwiększone potrzeby części zapasowych i materiałów napraw-

czych dla czołgów i samochodów w związku ze skomplikowanymi warunkami eksploatacji sprzętu technicznego;

- konieczność zabezpieczenia wojsk w dodatkowe wyposażenie, odpowiednie dla górskich ^{w warunkach} teatrów działań wojennych //ekwipunek górski, przyrządy do pokonywania stromych wzniesień, szczelin, rzek i potoków oraz w ^{specjalne} przedmioty umundurowania i w środki do ogrzewania/.

O ile ogólna objętość potrzeb amunicji podczas działań wojsk w terenie górzystym nie będzie wiele różnić się od potrzeb występujących w normalnych warunkach, to w ramach tych ogólnych potrzeb zużycie amunicji dla poszczególnych rodzajów uzbrojenia może wahać się w dużych ^{granicach} granicach. Np. z doświadczeń drugiej wojny światowej wynika, że w czasie działań bojowych prowadzonych w terenie górzystym, zużycie amunicji dla dział i moździerzy ^B prowadzących ogień stromo-torowy, dwu-trzykrotnie przewyższało zużycie amunicji dla pozostałych rodzajów sprzętu artyleryjskiego, podczas gdy w działaniach prowadzonych w normalnych warunkach różnice te są znacznie mniejsze.

Obliczenia pokazują, że przy średnim tempie natarcia wojsk 40-50 km na dobę zużycie paliwa może wynieść w tych warunkach /w jn/: benzyny do 0,3-0,4, oleju napędowego do 0,7.

Oddziały i pododdziały, działające na trudnodostępnych kierunkach, powinny być zabezpieczone w suche ^{nie i palno} produkty i konserwy, a dla przygotowania ^{gotowanej} gorącej stawy konieczne jest wyposażenie pododdziałów gospodarczych w małowitrazowe kuchnie i większą ilość termosów.

Planując i organizując pracę transportu dowożącego zaopatrzenie, koniecznym jest w tych warunkach uwzględnić fakt, że w zależności od ukształtowania i wysokości terenu, ładowność transportu zmniejsza się w granicach 15-40 % nominalnej jego ładowności, a szybkość na trudnych odcinkach często może nie być większa jak 2-3 km na godzinę.

W związku z trudnymi warunkami eksploatacji transportu samochodowego oraz ^{dzięki} właściwościom terenowym (utrudniającym obserwację), dowóz środków materiałowych w większości wypadków powinien i może być prowadzony w porze dziennej.

Dla dostarczania środków materialowych poprzez przepa-
ście, rzeki i potoki często może zachodzić potrzeba organi-
zowania punktów przeładunkowych. Punkty przeładunkowe trzeba
~~będzie~~ organizować również na stykach pracy różnych rodzajów
transportu, na przykład na styku pracy transportu samochodo-
wego i ^(już nie na i na szosach) jucznego. W związku z organizacją punktów przeładunko-
wych zajdzie konieczność wydzielenia do tego ^{i środków} celu siły ~~robo-~~
~~ezej~~, którą ^o wydzielać się będzie nie tylko ze składu oddzia-
łów /pododdziałów/ tyłowych, lecz i z pododdziałów bojowych.

3. Zabezpieczenie techniczne.

Dla zabezpieczenia właściwej ^{eksploatacji} działalności czołgów, sa-
mochodów i innych pojazdów ^{mechanicznych} konieczne jest odpowiednio przygo-
tować je do ^{pracy} eksploatacji w ciężkich górskich warunkach. W tym
celu ~~konieczne jest~~: ^{należy}

- ^{organizacja} trening kierowców w zakresie prowadzenia i obsługi ^{dec} pojazdów;
- ⁺ dodatkowe przedsięwzięcia w celu unieruchamiania agregatów
i różnych ^{smar} innych części znajdujących się na pojazdach;
- wyposażenie pojazdów w sprzęt /liny, łańcuchy, kliny itd/
zabezpieczający je przed zsuwaniem się ze stoków przy pod-
jazdach i zjazdach;
- wyposażenie pojazdów w płyny niekrzepnące w niskich tempera-
turach, w środki ocieplające oraz w dodatkowe ilości wody;
- odpowiednią ^{ok} regulacją ^{ow} gaźników samochodowych umożliwiającą
in normalną pracę w terenie górzystym.

Dla zabezpieczenia ciągłości ruchu wojsk na strome podej-
ścia i zjazdy powinno się wydzielać ciągniki oraz ustawiać
urządzenia i bloki wyciągowe. Część środków naprawczo-ewakua-
cyjnych powinna być wydzielona dla zabezpieczenia przesunięcia
tyłów.

Oddziały i pododdziały naprawcze, po rozdzieleniu ich na
kierunki działań wojsk celowo jest maksymalnie przybliżyć je
do ugrupowania bojowego, co pozwoli ^{to} in przeprowadzać naprawę
sprzętu technicznego na miejscu jego uszkodzenia. Taką metodę
naprawy ~~sprzętu technicznego~~ należy uważać za najbardziej
słuszną, ponieważ ewakuacja tego sprzętu do tyłu w górskich
rejonach nastrocza wiele trudności.

Na skutek dużej objętości prac naprawczych, wynikających nie tylko ze strat bojowych lecz również z ciężkich warunków eksploatacyjnych, w działaniach zaczepnych, pododdziały naprawcze ~~dywizji i pułków~~ będą w stanie wykonywać ~~głównie~~ tylko naprawy bieżące. Sprzęt techniczny, podlegający naprawie średniej i kapitalnej powinien być ześrodkowany przy węzłach dróg, ~~na kierunkach~~ ^{ym kierunku} głównego wysiłku dywizji w celu przekazania go ~~oddziałom naprawczym frontu.~~ ^{si oddziałom nadrejonu.}

W wypadkach koniecznych, brygady naprawcze oraz zapasowe agregaty i części zamienne z jednego kierunku na drugi mogą być przetrzucane ~~w krótkim czasie~~ przy pomocy śmigłowców.

4. Zabezpieczenie medyczne.

Warunki terenu górskiego ^{zochodzi} wywołują konieczność realizacji dodatkowych przedsięwzięć ^z zakresu medycznego zabezpieczenia wojsk. Do przedsięwzięć tych ~~w pierwszej kolejności~~ należy:

- wzmocnienie pododdziałów medycznych, oddziałów i pododdziałów działających na samodzielnych kierunkach;
- zastosowanie w ewakuacji rannych różnych rodzajów transportu, w tej liczbie samochodowego, jucznego i powietrznego;
- przeprowadzenie przedsięwzięć profilaktycznych z zakresu zapobiegania chorobom związanym z górskim klimatem;
- wyposażenie pododdziałów i oddziałów medycznych w sprzęt specjalny do wynoszenia i ewakuacji rannych z pola walki /~~tabogany~~, liny itp./.

Przy wykorzystywaniu do ewakuacji rannych różnych rodzajów środków transportowych, w miejscach ich spotkań organizuje się punkty przeładunkowe, punkty ogrzewcze oraz punkty żywnościowe.

Do przeprowadzania transportu sanitarnego na szczególnie niebezpiecznych odcinkach dróg wyznacza się przewodników, dobrze znających dane marszruty.

W celu uchronienia rannych i chorych od przeziębienia, w czasie ewakuacji na punktach medycznych gromadzi się niezbędne zapasy ciepłej bielizny, płaszczy, śpiworów i innych ciepłych przedmiotów. Oprócz tego punkty medyczne zabezpiecza się w sprzęt ogrzewczy i w opał.

dotyczy
~~francuzów~~ Wraz z przeprowadzeniem prac związanych z ewakuacją i udzielaniem im pomocy ~~medycznej~~, szczególną uwagę służba medyczna powinna zwracać na przeprowadzenie przedsięwzięć profilaktycznych z zakresu ochrony stanu osobowego przed możliwymi oparzeniami i udarami słonecznymi, ~~z zakresu zapobiegania~~ ~~przeziębieniom~~ i chorobom ^{em} infekcyjnym ~~oraz z zakresu~~ ^{odmrożeń} zapobiegania górskiej chorobie. W rejonach gór pokrytych śniegiem cały stan osobowy powinien być wyposażony w ciemne okulary, ~~w celu zapobieżenia oślepieniu.~~

5. Organizacja tyłów.

W zakresie organizacji tyłów podczas działań w warunkach górskich szczególną uwagę należy zwracać na przygotowanie pododdziałów i oddziałów tyłowych do nieprzerwanej pracy. W tym celu konieczna jest realizacja przedsięwzięć z zakresu zwiększenia możliwości pokonywania terenu przez transport samochodowy przeznaczony do dowozu, wyposażając go w sprzęt umożliwiający pracę w warunkach ^{górskich} górzystych. W zależności od czasu przeznaczonego na organizację walki, mogą być ze stanem osobowym oddziałów i pododdziałów tyłowych przeprowadzane zajęcia i instruktaże z przykładowymi ^{plan} pokazami pracy tyłów w warunkach górskich. W czasie tych zajęć szczególną uwagę powinno się zwracać na ^{co do} ~~zasadach~~ ^o ruch na górskich drogach i o stanie dróg w pasie działań ~~dywizji~~ ^{dywizji} ~~Xpułku~~.

Rozwiązując problem rozmieszczenia i przesunięcia ~~oddziałów~~ i pododdziałów tyłowych, powinno się przede wszystkim mieć na uwadze konieczność rozdziału ich na kierunki działań w związku z trudnościami wykonywania manewru nimi z jednego kierunku na drugi. Na każdy z takich kierunków powinno się wydzielać środki transportowe z amunicją i paliwem oraz siły i środki medyczne i naprawcze. W niektórych wypadkach wydzielane z tyłów ~~dywizji~~ siły i środki mogą być podporządkowane ^{kwatrom} kwatermistrzom oddziałów, ^{dotycząc} ~~dotycząc~~ ^{pododdziałów} pododdziałów.

~~Oddziały~~ ~~pododdziały~~ tyłowe celowo jest rozmieszczać w pobliżu ~~i~~ ^{wzdłuż} gróg i ścieżek, w miejscach maksymalnie chroniących je od skutków broni jądrowej, uwzględniając przy

to. wybrane omieję - 14 -
tym aby ~~miejsca te~~ nie były zatapiane w okresie deszczów
i powodzi oraz aby były ~~one~~ zabezpieczone przed skalnymi
i śnieżnymi lawinami.

Oddalenie ~~oddziałów i~~ pododdziałów tyłowych od rubieży
styczności wojsk z nieprzyjacielem, w każdym konkretnym wypad-
ku celowo jest określać nie tylko z punktu widzenia odległo-
ści, lecz i z punktu widzenia czasu jaki jest potrzebny na
pokonanie tego oddalenia posiadanymi środkami transportowymi.
Podczas przygotowywania działań, pododdziały ~~i~~ oddziały tyłowe
mogą być rozmieszczane na podobnych odległościach jak w nor-
malnych warunkach. Tak więc, PPM i warsztaty pułków pierwszego
rzutu mogą rozmieszczać się w odległości do 6 km, a pułkowe
punkty gospodarcze do 10 km, DPM do 10 km, a DPZ do 15-20 km
od rubieży styczności wojsk z nieprzyjacielem,

Przemieszczenia ~~oddziałów i~~ pododdziałów tyłowych, po-
dobnie jak w normalnych warunkach, powinny być dokonywane w
zależności od zadań bojowych i tempa natarcia wojsk. Średnio-
dobowe tempo natarcia w terenie górzystym jest niższe niż na
terenie równinnym i przykładowo może wynosić do 40-50 km.
Przy takim tempie natarcia pododdziały tyłowe pułków ~~oraz pod-~~
~~oddziały naprawcze dywizji~~ mogą przemieszczać się do dwu -
trzech razy, zaś pozostałe oddziały tyłowe dywizji do dwu razy
w ciągu dnia walki. W niektórych wypadkach, na szczególnie
trudnodostępnych odcinkach terenu, ^{pod} za oddziałami bojowymi prze-
mieszczać się będą tylko niezbędne, dla zabezpieczenia walki
środki /pododdziały medyczne, ~~oddziały i~~ pododdziały naprawcze,
część transportu z amunicją, paliwem i żywnością/. Pozostałe
~~oddziały tyłowe dywizji~~ ^{oraz} ~~oraz pododdziały tyłowe pułków~~ ^{prze-}
^{suwać} ~~się będą~~ ^{po} ~~po~~ ^{odpowiednio} ~~przygotowanych~~ ^{drogach.} *po drogach, w tym, w tym*

Przy wyborze dróg dowozu i ewakuacji powinno się zwr-
cać uwagę na to, aby drogi te posiadały jak najmniej takich
~~cech jak:~~ duża ilość zakrętów, stromieść ^{ste} wzniesień, długie pod-
jazdy ^{zjazd} i zjazdy ^{oraz} możliwość dokonywania tylko jednostronnego
ruchu transportu.

Dla zapewnienia ciągłości pracy transportu ~~podczas~~ ^{podczas} dowo-
zu środków materiałowych i ewakuacji ~~rannych~~ ^{rannych} należy stosować
zabiegi z zakresu zdolności przepustowej dróg przez:

- urządzenie mijanek i miejsc zatrzymania transportu na dro-
gach jednokierunkowych;

- utrzymanie nawierzchni dróg w stanie zdatnym do eksploatacji i szybką naprawę tej nawierzchni w wypadku uszkodzenia;
- zabezpieczenie dróg w znaki drogowe i wskaźniki;
- właściwą organizację regulacji ruchu.

Pokonywanie naturalnych przeszkód terenowych, które uniemożliwiają pracę transportu samochodowego /potoki, jary, uskokli itp./ może wymagać budowy specjalnych urządzeń takich jak: kolejki linowe, mosty wiszące, itp.

Jeżeli w pasie działań bojowych będzie tylko jedna droga, to sposób korzystania z niej przez oddziały dla dowozu i ewakuacji powinien ustalać ^{dowódca} kwatermistrz dywizji.

Działania oddziałów i pododdziałów na oddzielnych, izolowanych od siebie kierunkach oraz specyfika terenu zwiększają niebezpieczeństwa niespodziewanego napadu nieprzyjaciela, a przywiązanie pododdziałów tyłowych do dróg, czyni je ^{bardziej} bardziej uczulonymi na działania lotnictwa nieprzyjaciela. W związku z tym, dla wzmocnienia obrony i ochrony obiektów tyłowych, których znaczenie w danych warunkach jest bardzo duże /sztuczne urządzenia na drogach, ciężsiny i przejścia/ oraz w celach zapewnienia bezpieczeństwa środkiem transportowym biorącym udział w dowozie i ewakuacji, dowódca pułku powinien wydzielać pododdziały bojowe. W tym celu może również być organizowane ^t parolowanie na drogach dowozu i ewakuacji.

6. Dowodzenie tyłami.

^{zastępcy dowódcy do spraw techniki i rozpoznania} Podczas przygotowywania walki ^{pułku} kwatermistrz pułku w propozycjach ~~swych~~ przygotowywanych dla dowódcy, oprócz tych wszystkich zagadnień jakie bierze pod uwagę w normalnych warunkach, powinien uwzględnić: rozdział sił i środków na kierunki działania oddziałów i pododdziałów, wysokość i sposób urzutowania doraźnych zapasów środków materiałowych, rozdział specjalnego wyposażenia górskiego między pododdziały, sposób zaopatrywania wojsk w wodę i w opał /dotyczy terenów wysokogórskich/, konieczność wydzielania specjalnych sił i środków dla obrony i ochrony tyłów.

Przy rozśrodkowanym działaniu wojsk i tyłów na kierunkach, ^{zastępcy dowódcy do spraw techniki i rozpoznania} styczność osobista kwatermistrza pułku z dowódcą, szefami sztabów batalionów i innymi osobami jest bardzo utrudniona.

Ograniczony jest również manewr pododdziałami tyłowymi oraz zapasami środków materiałowych z jednego kierunku na drugi. Stąd też ~~w tych warunkach działań bojowych~~ wykonanie przez tyły zadań możliwe będzie tylko pod warunkiem przejawiania dużej inicjatywy i siły woli zarówno ze strony dowódcy, ~~kwaterymistrza i szefów służb~~, jak i ze strony całego składu osobowego tyłów.

Stosowanie dla łączności tyłów radiostacji o małej mocy i normalnych ruchomych środków łączności, nadzwyczaj utrudnia dowodzenie tyłami w warunkach górzystych. Dlatego też w tych warunkach ~~kwaterymistrzowskie~~ ^{tyłowe} stanowiska dowodzenia ~~powinny~~ być zabezpieczone w radiostacje o większej mocy, a w niektórych wypadkach do dyspozycji ~~kwaterymistrza~~ ^{tyłów} pułku powinien być przydzielony śmigłowiec.

4.52 4.52 ~~4.52~~
IV. Organizacja i praca tyłów w działaniach bojowych
prowadzonych w warunkach zimowych.

1. Cechy charakterystyczne warunków zimowych, mające
wpływ na organizację i pracę tyłów.

Działania bojowe w zimie charakteryzują ~~się~~ ^{818:}
~~z~~ zmniejszoną ruchliwość wojsk, ~~i~~ ^{potrzeba} ~~potrzeba~~ ^{odwrotu} ~~zwiększenie~~ ~~czasokresu~~ na przygotowanie walki oraz na przegrupowanie wojsk w toku jego trwania.

Natarcie pułku, podobnie jak w normalnych warunkach, może być prowadzone z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, lub z podejścia. W tym drugim wypadku, rejon ześrodkowania pułku będzie znajdował się bliżej przedniego skraju wojsk walczących niż w normalnych warunkach.

Główne siły pułku, w wypadku grubej pokrywy śnieżnej, bardzo często będą zmuszone nacierać ^{dobrych} wzdłuż dróg, wydzielając jednocześnie pododdziały /grupy/ narciarzy do dokonywania obejść.

Warunki zimowe w istotnym stopniu wpływają również na organizację i pracę tyłów. Gruba pokrywa śnieżna, niska temperatura i opady śnieżne w znacznym stopniu utrudniają ruch środków transportowych tj. utrudniają dowóz środków materiałowych

oraz ewakuację ^{porażonych} rannych i chorych. Zamrznięta ziemia utrudnia szybkie wykonywanie ukryć dla stanu osobowego i środków transportowych. Silne mrozy wywołują konieczność zabezpieczania wojsk w dodatkowe przedmioty mundurowe oraz zmuszają do realizacji przedsięwzięć z zakresu zapobiegania odmrożeniom i przeziębieniom. W tych warunkach wzrasta znaczenie dróg dla dowozu oraz kompleksów leśnych i osiedli jako ochrony przed zimą. Silne mrozy umożliwiają pracę transportu po zamrzniętych rzekach, błotach i jeziorach.

Zmniejszenie maskujących właściwości terenu i przedmiotów terenowych wymaga realizacji dodatkowych przedsięwzięć z zakresu maskowania tyłów, ^{np.} między innymi malowania sprzętu technicznego na biały kolor. Krótkotrwała pora dzienna i długotrwała noc sprzyjają skrytej realizacji przedsięwzięć z zakresu zaopatrywania i obsługi wojsk oraz maskowaniu tyłów.

2. Zabezpieczenie materiałowe.

^{Podczas prowadzenia obrony} Przy prowadzeniu działań bojowych w zimie istnieje konieczność dodatkowego wyposażenia wojsk w ciepłe ^{umundurowanie} umundurowanie i w ciepłe ^{obuwie} obuwie, w narty i nartosanie, w środki przeciw ^{odmrożeniom} zamrażaniu, w zimowe kombinezony maskownicze, w opał oraz w sprzęt ogrzewczy i ocieplający. ^{medycyna} Pojazdy ~~bojowe~~ i transportowe oraz uzbrojenie wymagają dodatkowego zabezpieczenia w płyny trudnozamarzające oraz w zimowe oleje i smary.

W warunkach zimowych zwiększają się również potrzeby materiałów pędnych i smarów, ^{np. 50} oraz potrzeby amunicji artyleryjskiej i moździerzowej w związku z koniecznością burzenia urządzeń inżynierskich nieprzyjaciela budowanych w zamrzniętej ziemi. Na szczególną uwagę w tych warunkach zasługuje również zaopatrywanie wojsk w gorącą strawę, kawę /herbatę/ i w ~~nie-~~zmrożony chleb.

Przy dużych zawiejach i zaspach śnieżnych mogą powstawać przerwy w zaopatrywaniu, co wywołuje konieczność gromadzenia doraźnych zapasów środków materiałowych.

Organizując zabezpieczenie materiałowe, należy zwracać szczególną uwagę na przechowywanie środków materiałowych psujących się w niskiej temperaturze. Chleb celowo jest przewozić w pojazdach ocieplonych lub w specjalnie przygotowanych

do tego celu ocieplonych skrzyniach. Gorącą strawę powinno się dostarczać do pododdziałów w termosach i we wiadrach ocieplanych filcem lub innymi materiałami termoizolującymi. Dla podgrzewania strawy i przygotowywania kawy w menażkach należy żołnierzom wydawać kostki suchego spirytusu lub inne służące do tego celu środki.

W wypadku działań wojsk na kierunkach, gdzie będą istnieć szczególnie ciężkie warunki dla pracy transportu, do dowozu amunicji i paliwa ~~do pododdziałów~~ mogą być wykorzystywane ciągniki gąsienicowe z przyczepami na płozach oraz samoloty i śmigłowce. Równoległe z transportem samochodowym do dowozu środków materiałowych może być w tych warunkach wykorzystywany również transport konny. W takim wypadku na stykach pracy poszczególnych rodzajów środków transportowych zajdzie konieczność organizacji punktów przeładunkowych z jednego rodzaju transportu na drugi. Siły i środki dla organizacji takich punktów powinien wydzielać dowódca, ponieważ siły i środki tych mogą okazać się niewystarczające.

Dostarczanie amunicji, żywności i innych środków materiałowych do pododdziałów na polu walki po głębokim śniegu może być realizowane przy pomocy nosicieli na nartach i saniach.

3. Zabezpieczenie techniczne.

Przy organizacji zabezpieczenia technicznego w zimie należy uwzględnić:

- możliwość większych niż w normalnych warunkach strat sprzętu technicznego na skutek złych warunków ~~jego~~ eksploatacji i obniżenia się manewru na polu walki przy głębokim śniegu;
- bardziej trudne warunki ewakuacji sprzętu technicznego z pola walki;
- zmniejszenie się zdolności produkcyjnej warsztatów podczas obsługi technicznej pojazdów i w czasie ich naprawy na skutek niskiej temperatury powietrza i niewygód pracy na mrozie.

W celu zmniejszenia ujemnego wpływu warunków zimowych na pracę wszystkich rodzajów sprzętu technicznego, konieczne jest wyposażenie samochodów w łańcuchy przeciwslizgowe, w ocieplacze chłodnic i silników, w płyny niezamarzające oraz odpowiednio

zabezpieczyć akumulatory. Wszystkie pojazdy bojowe i transportowe powinny być ponadto wyposażone w przyrządy ułatwiające rozruch silników, a pododdziały naprawcze - w środki do podgrzewania wody i olejów.

Uszkodzone pojazdy i inny sprzęt techniczny podobnie jak w normalnych warunkach działań powinny być naprawiane w miejscach ich uszkodzenia, a ten sprzęt techniczny, który nie może być naprawiony na miejscu uszkodzenia należy ewakuować na drogi, po których mają przesuwać się oddziały /pododdziały/ naprawcze dywizji /pułku/ lub brygady naprawcze wydzielane z ich składu.

4. Zabezpieczenie medyczne.

W zimie utrata krwi przy zranieniu sprzyja szybkim odmrożeniom i zamarzaniu ^{ran} rannych. Dlatego też szybkie wyszukiwanie rannych, udzielanie im pierwszej pomocy i natychmiastowe wynoszenie /wywożenie/ ich z pola walki nabiera w tych warunkach szczególnego znaczenia.

Wynoszenie ^{ran} rannych z pola walki w warunkach zimowych wymaga większej ilości sanitariuszy noszowych niż w normalnych warunkach, a pododdziały medyczne batalionów i pułków celowo jest wyposażać w nosze na płozach. Samochody sanitarne powinny być ocieplane i wyposażone w środki chroniące rannych od zimna /koce, kołdry, śpiwory, grzałki, buty filcowe itd./.

Punkty medyczne pułków ^{walcących} i dywizji rozwija się bliżej przedniego skraj ^{walcących} wojsk, wzdłuż dróg i rozmieszcza się je w ocieplonych ukryciach, w budynkach mieszkalnych i w kompleksach leśnych. Przy dużych odległościach i niskich temperaturach powinno się rozwijać punkty ogrzewania i żywienia ^{ran} rannych na drogach dowozu i ewakuacji, a transport sanitarny ^{ran} z rannymi powinien mieć pierwszeństwo przejazdu, na drogach poza wszelką kolejnością.

W zimie przy skupionym charakterze rozmieszczania stanu osobowego w ciepłych pomieszczeniach i w osiedlach zwiększa się niebezpieczeństwo powstawania chorób zakaźnych. Dlatego też, obsługa wojsk pod względem kąpieli i zmiany bielizny powinna być realizowana z większym przestrzeganiem terminów

niż w normalnych warunkach.

Wśród stanu osobowego oddziałów i pododdziałów powinny być przeprowadzane specjalne przedsięwzięcia z zakresu zapobiegania odmrożeniom i przeziębieniom.

5. Organizacja tyłów.

Podczas działań bojowych w zimie pododdziały tyłowe rozmieszczają się wzdłuż dróg za ugrupowaniem bojowym pułku. Jeżeli w pasie działań bojowych pułku będzie tylko jedna droga, to pododdziały tyłowe rozmieszczać należy wzdłuż tej drogi urzutowując je w głąb. Dla pododdziałów tyłowych w wypadkach, gdy sytuacja bojowa pozwoli, celowo jest urządzać ukrycia i schrony ze śniegu, lodu i podręcznych materiałów.

Przesunięcie pododdziałów tyłowych przeprowadza się na tych samych zasadach jak w warunkach normalnych.

W okresie dużych opadów śniegu zwiększa się objętość prac przy oczyszczaniu dróg dowozu i ewakuacji. Do tego celu wykorzystuje się ludzi, spychacze i samochody o dużej zdolności pokonywania terenu z metalowymi lub drewnianymi pługami.

Dla budowy dróg ~~w tych warunkach~~ w szerokim zakresie można wykorzystywać przesieki leśne, zamrznięte jeziora, rzeki i błota pokryte grubą pokrywą lodu. Na urządzenie dróg powinno się wykorzystywać teren położony stosunkowo wyżej, gdyż teren ten jest w mniejszym stopniu zasypywany śniegiem.

Do prac z zakresu utrzymania dróg dowozu i ewakuacji w stanie zapewniającym ruch transportu w omawianych warunkach należy również ustawianie płotów przeciwsniegowych z podręcznych materiałów oraz wałów ze śniegu zabezpieczających te drogi przed zaspami. W celu lepszego orientowania się kierowców samochodowych, drogi dowozu i ewakuacji zabezpiecza się we wskaźniki i wiechy, a dla lepszej obsługi dróg powinny one być podzielone na odcinki, które to odcinki przydziela się do utrzymania poszczególnym pododdziałom.

Na trudnych do pokonania odcinkach dróg i na stromych podjazdach, w razie konieczności, dla udzielania pomocy środkom transportowym organizuje się dyżurowanie ciągników. Oblodzone odcinki dróg na stromych podjazdach i zjazdach posypuje się

piaskiem lub żużlem. Na jednokierunkowych odcinkach dróg przykładowo co 2-3 km urządza się mijanki. Mając na uwadze możliwość odwilży należy również przygotować zapasy materiałów do naprawy dróg /tłuczeń, piasek, drewno/.

Przy organizacji obrony i ochrony tyłów koniecznym jest uwzględniać możliwość przenikania do rejonu rozmieszczenia tyłów pułku niedużych grup narciarzy nieprzyjaciela. Szczególną uwagę w związku z tym należy zwracać na maskowanie pododdziałów tyłowych oraz na maskowanie dróg dowozu i ewakuacji. Prace z zakresu rozbudowy inżynieryjnej miejsc rozmieszczenia tyłów należy prowadzić w miarę możliwości przy szerokim wykorzystaniu materiałów wybuchowych i maszyn inżynieryjnych. Część ukryć dla sprzętu technicznego i środków materiałowych może być wykonana z ubitego śniegu, który powinno się polewać wodą. Grupy awaryjno ratunkowe, organizowane dla likwidacji skutków napadu nieprzyjaciela, powinny być wyposażone w narty i w inny sprzęt narciarski.

6. Dowodzenie tyłami.

W warunkach zimowych, kiedy wojska i ich tyły bardziej niż w normalnych warunkach przywiązane są do dróg, wymagana jest dokładna organizacja regulacji ruchu na drogach dowozu i ewakuacji.

W omawianych warunkach wzrasta również znaczenie rekonesansu ^{tyłowego} kwatermistrzowskiego. Podczas prowadzenia tego rekonesansu, oprócz tych wszystkich zagadnień jakie występują w normalnych warunkach ~~działań~~ należy uwzględniać: grubość pokrywy śnieżnej, głębokość na jaką zamrożnięte są błota, grubość lodu na zamrożniętych rzekach i jeziorach.

V. Z a k o ń c z e n i e

W niniejszym skrypcie wykładu, zgodnie z jego tytułem, przedstawione zostały tylko te główne problemy organizacji i pracy tyłów, które są właściwe dla działań prowadzonych w warunkach szczególnych. Całkowicie pominięto lub też potraktowano marginesowo te wszystkie zagadnienia, które mają charakter ogólnych zasad organizacji i pracy tyłów taktycznych lub też występują w materiałach dotyczących działań zaczepnych

i obronnych prowadzonych w warunkach normalnych. Dlatego też, aby właściwie zrozumieć całokształt problematyki organizacji i pracy tyłów pułku w warunkach szczególnych konieczne jest przestudiowanie materiałów dotyczących ogólnych zasad organizacji i pracy tyłów taktycznych oraz materiałów dotyczących organizacji i pracy tyłów pułku w natarciu i obronie.

L i t e r a t u r a

1. Instrukcja o organizacji i pracy tyłów taktycznych.
Szt. Kwat. 60/68.
2. Podręcznik "Wojskowej tył" Cz.III - Leningrad 1969 r.
3. Właściwości pracy tyłów w zimie - Przegląd Infor. ASG nr 11/69.
4. Konieczność uwzględnienia warunków zimowych. Przegląd Infor. ASG nr 11/69 r.
5. Przeprawa po lodzie. Przegląd Infor. ASG nr 10/69 r.
6. Określenie przepustowości dróg w górach - Tyt i snabżeniye nr 1/1966. Ppłk Sysobskoj.

Wykonano w 6 egz.

Egz. Nr 1-6 Bibl. Tajna
Wyk. ppłk Bobryk
Druk. M.S.
Nr ks. 02974/04010/WW

